
[p1]

+ [Geloofd zij Jezus Christus]

Weleerweerde Heer en goede Meester,

We zijn al dik gaan uitzien naar 't pakske woorden dat wij van u verwachtende zijn, om de tweede korenzang¹ veerdig te krijgen; maar nog niets gezien. Gij hebt zeker te veel ander werk. 't Was anders goed, dunkt mij, kosten wij den tweeden n° redelik gauw op den eersten doen volgen, want den eerste en heeft niet aangestaan aan veel jonge bazen, omdat hij hun te geleerd en te droog was, zeiden ze. Als wij nu in den tweeden: 1° Woordenzange² 2° darren³ 3° Limburgsch Wangeloof 4° Ons boek- en boekstafwezen I zetten, dan zal er wat meer verscheidenheid in 't Daghet zijn en ze zullen het aangenamer vinden.

Tot Mechelen in 't groot en in 't klein Seminarie zijn er een heelen hoop gereed om in te schrijven als zij der eens wat meer van gezien hebben. Met den derden kunnen wij dan wat langer wachten, om laten te voelen dat wij niet beloofd hebben altijd getrouw ieder maand af te komen.

.....

1 WNT 1500-heden: "Korenzang of korenzante: een handvol gelezen en samengebonden korenaren". Het woord verwijst naar 'Vindekoorn', een rubriek in het blad *De Student* waarin ingezonden gewestwoorden opgelijst en verklaard werden, en 'Zantekoorn', een soortgelijke rubriek in Guido Gezelles taalkundige tijdschrift *Loquela*. In 't *Daghet in de Oosten* heet deze rubriek met Limburgse woorden 'Woordenzange'. Guido Gezelle bezorgde hun woorden om daar te publiceren.

2e Woordenzange. In: 't *Daghet in den Oosten*: 1 (1885) 2, p.9.

2 Verzameling Limburgse dialectwoorden in 't *Daghet in de Oosten*.

3 Het woord 'darren' werd in de omzendbrief gebruikt om inschrijvers aan te trekken voor 't *Daghet in den Oosten*. In [een eerdere brief van december 1884](#) liet A. Cuppens aan G. Gezelle weten dat het woord niet goed ontvangen werd: "Dat woordeken is zoodanig beklapt en beknibbeld en vies ontvangen geweest dat er in den eersten n° bekans moest van gesproken worden: 't is voor velen de reden geweest dat zij niet wouden inschrijven, voor anderen de reden dat zij ingeschreven hebben. "

De prospectus staat gepubliceerd in: *Uit Boeken, Brieven en Bladeren*. In: 't *Daghet in den Oosten*: 1 (1885) 1, p. 6-7.

Gezelle wijdde uiteindelijk een artikel aan: G. Gezelle, Darren. In: 't *Daghet in den Oosten*: 1 (1885) 2, p. 13-14.

Hierbij een artikelken, uit de Onafhankelijke van Hasselt, van eenen schoolmeester geschreven, over 't eerste Daghet.⁴ De drukker klaagt al dat er op den kladprinte van den eerste n° te veel veranderingen gedaan woorden en dat hij er drij keeren zoveel werk meê gehad heeft als hij gewend is, en hij beschuldigt ons dat wij Luutgarde en Lutgaarde, Michel en Miechel hebben laten drukken, maar de man vergeet te zeggen dat hij de omslag zoo maar afgelapt

..... [p2]

heeft zonder ons nog een kladprent te schikken na de eerste. Anders en had er al dien rimram immers niet opgestaan. Toekomende keer zullen wij zóó de omslag maar doen drukken, nietwaar?

't Daghet in den Oosten

Prijs

bij Michiel Ceysens etc -

en dan achteraan op den vierde zijde de berichten die er nu op stonden. Maar van maanden en letterkunde etc. en spreken wij niet meer.

Ik heb van onzen goeden Heer Prof. Daris twee boeken te lezen gekregen waar in den eenen 3 Chronijkjes van St-Agnetenklooster van Maeseyck⁵ in staan, en in den andere de Kronijk van de landen van Overmaas.⁶

.....

4 De bijlage met het krantenartikel ontbreekt. Het betreft een positieve bespreking van 't *Daghet in den Oosten*: Een schoolmeester, 't Daghet in den Oosten. In: De Onafhankelijke der provincie Limburg: (1 maart 1885).

5 De drie kronieken werden uitgegeven door Habets in 1869. Habets publiceerde erover in: Jos. Habets, *Drie chronijkjes van Ste-Agnetenklooster der orde van den H. Augustinus te Maeseyck 1430-1589*, in: Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg (PSHAL) 6 (1869) 383-440.

Zie ook de bespreking van dit artikel in: Ons Boek- en boekstafwezen IV: 't Daghet in den Oosten: 1 (1885) 6, p. 47-48.

Jos. Habets, *Drie chronijkjes van Ste-Agnetenklooster der orde van den H. Augustinus te Maeseyck 1430-1589*, in: Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg (PSHAL): 6 (1869) p. 383-440. Zie: 't Daghet in den Oosten: 1 (1885) 6, p. 47-48.

6 Habets publiceerde erover in: J. Habets, *Chronijk der landen van Overmaas en der aangrenzende gewesten door eenen inwoner van Beek bij Maastricht (1275-1507)*, in: Publications de la Société Historique et Archéologique dans le duché de Limbourg, 7 (1870), p. 5-231.

Koob heeft de Kronijk voor hem gepakt en ik heb de 3 Chronykskes van Maeseyck gelezen. 't Is heel schoon oud Limburgsch maar de [*Kroniek*] van Overmaas is nog veel schoonder.

Hierbij wat ik er uit opgeschreven heb, en een artikelken der over met een uittrek,⁷ die misschien te lang is? Koob heeft al vier honderd woorden en wendingen uit de zijne op papierlingskes geschreven en is ook van zin er een artikel over te maken voor Boek- en boekstafwezen, maar hij is nog kreeg⁸ op de helft van zijne Kronijk die bij de 300 bldz. 8° in heeft. Moet hij voortgaan met opschrijven, of hebt gij den boek ook? Wij denken van neen, want anders hadt gij er zeker al over geschreven, zoo merkweerdig is hij.

Ik zou u geeren de twee boeken laten zien maar ik dar het maar slecht vragen aan Mr Daris van ze u op te sturen, omdat hij zoo

..... [p3].....

bang is dat wij zijn boeken zouden verloren doen. Maar toch, als gij ze geeren hebt zullen wij er wel trachten aan te geraken.

Morgen¹⁰ gaan wij naar den Musæum van stad om eenige oude rijmen af te schrijven van ouderwetsche snuifdoozen. Kunt gij geen runen lezen of weet gij niemand die het kan? Daar staat hier nen oude pot waar twee lange reeken van zulk geschrift op gesneden staan. Dat ware iets schoons, misschien, voor 't Daghet!¹¹

.....

7 Zie bijlage: J. Lenaerts, Bespreking van De chronijk der landen van Overmaas en aangrenzende Gewesten, uitgegeven en met noten verrijkt door Jos. Habets, Roermond: J. J. Romen, 1870. Aanwezig in Guido Gezellearchief, Openbare Bibliotheek Brugge, nr. Aanw. 533, map 14, 9.

8 Ternauwernood.

9 In-octavo: een groot vel papier wordt driemaal dubbelgevouwen, waardoor er acht bladen of zestien bladzijden ontstaan. In de praktijk is een boek in octavoformaat vergelijkbaar met de grootte van een hedendaagse paperback of roman (17 tot 24 cm hoog).

10 [In de brief van 28/01/1885 van A. Cuppens aan G. Gezelle](#), schrijft Cuppens: "In 't Musæum, hier ter steê van Ludike, liggen der ook verschillende oude snuifdoozen en ander gerief waar vlaamsche verzen op gesneden staan. Die gaan wij den eersten Dijsdag van Meert ook afschrijven en u laten zien." De eerste dinsdag van maart 1885 is 3 maart. De brief is dus geschreven op 2 maart 1885.

11 Brieven waarvan sprake is van de pot met runen:

1) [Brief van A. Cuppens e.a. aan G. Gezelle van \[28/01/1885\]](#)

2) [Brief van A. Cuppens e.a. aan G. Gezelle van xx/\[04/1885\]](#)

In zijn [brief van xx/\[05/1885\] aan A. Cuppens](#) vraagt Gezelle uiteindelijk om hem de runen op te sturen ter ontcijfering.

Als 't u te lastig zou vallen die kladprenten blijven te verbeteren, gij kunt u van 't werk afmaken: E.H. Daniëls zou er hem wel meê gelasten. Hij kost dat goed, daar hij alle weken bij Ceysens komt en tijd genoeg heeft. Meugen wij uwe werken ook aankondigen, op een achterkant van 't Daghet? Wij zouden zoo geeren hebben dat ze in Limburg gelezen worden wi in Vlanderen! Maar ons volk en weet daar och arme! nog niets af. Zij meenen nog altijd dat er achter Ledeganck niet meer gedicht geweest is of niet meer gedicht kan worden in ons land. En de landlieders van K. de Gheldere enz? Dat maakt immers onze zaak en onze mannen bekend en vereerd, en daar is plaats genoeg over.

Een professor, die Reinaard de Vos zou willen uitleggen in zijne school, vraagt mij welke de beste uitgaaf van 't oud epos is en waar ze zou te krijgen zijn? Weet gij dat niet te berichten? Hij ware er zeer dankbaar voor. 't Is E.H. Segers, een van ons gulleken, die nu te Hasselt in 't Sint-Jozefscollege vlaamsche les moet geven.

Met laetare-zondag¹² hebben wij een vlaamsch feest ter eere van St-Franciscus de Sales. Wij

..... [p4]

gaan den koor: Onendig wezen, God van G. Gezelle-Mervillie zingen, met nog een van de 12 liederen erbij. Dat is muziek! niet waar?

Arthur is verleên week hier geweest, hij maakt het bijzonder goed en komt er heel mannelik en deftig uit. Wij vreesden nochtans dat hij niet zou kunnen aarden onder dat Walevolk van Verviers, maar hij heeft zijn zuster bij hem en een West-Vlaming die ook kapelaan is in de stad, en hij kalde weêr heel West-Vlaamsch, zoodat zijn taal hem nog altijd, diep in 't herte, dierbaar spreken blijft. Hij hoopt toch dat hij zeker in Limburg zal komen als

.....

4) In [de brief van \[14/05/1885\] van A. Cuppens aan G. Gezelle](#) zegt Cuppens dat hij de afschriften van de runen bij Prof. Daris zal opvragen.

5) In de [brief van \[04/06/1885\] van A. Cuppens aan G. Gezelle](#) zegt hij: "'t Oud geschrift van dien pot, punt afgeschreven wi het op den ouden pot stant (Daar is, jammer genoeg, een heel deel uitgevaagd van den sleet)".

Hoewel A. Cuppens de pot met runen daadwerkelijk heeft gezien en via professor Daris over een afschrift hiervan kon beschikken, valt in 't *Daghet in den Oosten* geen spoor van dit materiaal terug te vinden.

- 12 Laetare (Latijn: imperatief, tweede persoon enkelvoud: 'Wees blij') is de benaming voor de vierde zondag van de Veertigdagentijd, ook wel Halfvasten genoemd. De naam verwijst naar het eerste woord van het intredelied van die zondag. Midden in de vastentijd weerklinkt reeds een vreugdevolle vooruitblik op de verrijzenis van Christus. In 1885 valt deze zondag op 15 maart.

hij een jaar of drij te Verviers gestaan zal hebben met eere en vrucht. 't Is immers een beloning voor een goede vlaamsche werker die in 't Waleland gestoken geweest is, dat hij pastoor werdt in zijn eigen land. Nog iets voor Boek- en boekstafwezen. —

“Dat ierste boeck vanden nieuwe duytsche liedekens met III. IIII. V. VI en VIII partyen. van excellente Musiciens nu corts in musijcke ghestelt, bequaem om te singhen, ende op instrumenten te spelen.¹³ Tenor. Des deux côtés de la vignette se trouve cette devise: David cum cantoribus citha-ram percutiebat.¹⁴

Met Previlegie van beyde onze genaedighe Heeren gedruckt tot Maestricht by my Jacob Baethen MDLIIII in de maent van Noveber, voor hem ende Hendrick Peymans; boeckvercooper.” In 4^o¹⁵ oblong¹⁶ de 26 feuilles¹⁷ Le verso de la 1re feuille est resté en blanc, sur le recto de la seconde se trouve une lettre de l'imprimeur, qui commence par ces mots: “aan eerweerdighen ende Edelen heer h. Inghielhert Hengelstede, proost tot Wassenborch, Canoninck tot sint Servaes te Maestricht etc.” “Jacob Baethen, saluyt” (Publications etc. 262)¹⁸ t Is prof. M. C.P. Serrure die den boek gevonden heeft. Mag hij hem heruitgegeven hebben of zou er niet achter te komen zijn?

Wees nu van herte gegroet van ons allen, en Godebevolen!¹⁹

.....

13 Het boek bevat dertig Dietse polyfone werken in drie, vier, vijf en zes stemmen. Er is één 'liedeken' voor acht stemmen, het indrukwekkende 'Ghequetst ben ic van binnen' van Episcopius. Het boek bestond uit vijf stemboeken. De sopraanpartij is verloren gegaan.

14 Vertaling (Latijn): David met de zangers tokkelde op zijn harp. Dit citaat komt uit het lied '*Decantabat populus in Israel alleluia*' en verwijst naar de feestelijke overbrenging van de ark van het verbond naar Jeruzalem door koning David (zie ook: 1 Kronieken 15, 6-28).

Op de frontispice wordt koning David afgebeeld met op de achtergrond een panoramisch zicht op Maastricht en enkele historische gebouwen.

15 In-kwartoformaat: 26 bladen zijn elk tweemaal dubbelgevouwen, waardoor per vel vier bladen ontstaan.

16 Langwerpig, rechthoekig met de langste zijde in de breedte.

17 De bundel werd langwerpig in-quarto formaat (oblong 4°) gedrukt, de standaard voor 16e-eeuwse muziekitgaven. Het werk bevat 208 bladzijden.

18 Cuppens ontleent deze referentie naar het *Maastrichts liedboek* (1554) aan: Leonard Schols, *Encore un mot sur Jacques Bathen*. In: *Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Duché de Limbourg*: 6 (1869), p. 261-262.

19 MNW 1250-1550: “godevolen (bn): Aan God en zijne bescherming aanbevolen”.

Uwe dankbare Limburgers;

Koob, Gust, en Rijkhart

20

..... [p1]

De chronijk der Landen van Overmaas.²¹

Wat merkwaardig is voor den eenen, bijvoorbeeld, voor eene kloosterzuster, en zal het altijd niet zijn voor eenen priester of eenen ouden huisman; en schrijven deze lieden de merkwaardigste gebeurtenissen en voorvallen van hunnen tijd op, hunne kronijken of jaarboeken zullen altijd een aanmerkelijk verschil toonen.

De inhoud van deze Kronijk, hare wijze van voordragen en de eentige kleinigheden die de schrijver ons over zijn eigen aanhaalt, zeggen en toonen ons genoeg wie hij was, al maakt hij ons ook zijnen naam niet bekend.

"Uit zijn verhaal blijkt, zegt Jos. Habets die er een deel van uitgegeven heeft in de Publications de la Société Historique et Archéologique dans le duché de Limbourg, tome VII, 1870, dat de schrijver een inwoner is geweest van Beek, bij Meersen. Hoogst waarschijnlijk was hij een priester, wel ervaren in het Latijn en in het Vlaamsch. Zijn schrijftrant en het gebruik van eene menigte woorden uit den tongval onzer streken kenmerken iemand, die een groot deel van zijn leven in het land van Valkenberg heeft doorgebracht."

Ziedaar over den opsteller; nu over het handschrift zelf. "Het werd in 1854 ten voordeele der Borgondische bibliotheek aangekocht uit handen van den heer Fred. Muller, boekhandelaar

..... [p2]

.....

20 Bijlage bij brief van A. Cuppens aan G. Gezelle van [02/03/1885]. [Zie record 6.26859.](#)

21 Bijlage bij brief van A. Cuppens aan G. Gezelle van [02/03/1885]: artikel van Leonard Willem Jacob Lenaerts ter publicatie in *'t Daghet in den Oosten*. Het artikel is er niet in verschenen.

te Amsterdam." - "Het maakt een band uit met een exemplaar der Excellenste Cronike van Brabant, gedrukt bij Roland van den Dorp, te Antwerpen 1497, in groot 4to." ²² De gedrukte Chroniek van Dorp, telt 408 bladzijden; zij is gevolgd door het handschrift van onzen schrijver bestaande 130 bladzijden, geschreven op stijf papier, in twee kolommen, in klein geprest maar duidelijk schrift."

Nu over den inhoud. Ik laat altijd Jos. Habets spreken: "Dit handschrift neemt zijnen aanvang met eene lijst der voornaamste heiligen van het kerkelijk jaar, met het tijdstip van hun overlijden. Dan volgt eene nota van kosten, veroorzaakt in 1474, door Karel den Stoute, tijdens het beleg van Neuss, ²³ en eene lijst der koninkrijken en vorstendommen der Christenheid. Eindelijk verhaalt hij de geschiedenis van het oude verbond, van af de schepping der wereld tot op den tijd der komst van Mozes. = De laatste 84 bladzijden bevatten de gebeurtenissen van zijnen leeftijd, die hij zoo veel mogelijk jaar voor jaar en feit voor feit getrouw aanteekeent en beoordeelt." De aantekeningen van onzen schrijver

..... [p3]

schijnen te beginnen in den jaer ons Heren dusent CCCC inde LXVIII en te loopen tot 1507

Zij mogen gemakkelik tot drie soorten teruggebracht werden.

1° De oorlogen die de landen van overmaas en andere gewesten plaagden: "Got bettert!" - De jamer off drucke der huysluyden, enz. die er de gevolgen van waren. "Got herbarmpt!" - De oorzaken van die veten, en een zalig lesken hier en daar. "O arme lantmaen! Rueppe Got aen, inde better dych ouch van dynen sonden, doer du nu diesse ploeghe myt verdyent moges hobben ... Better dich het is mee daen tyt!"

2° Wi en welke closter erstwerff syn aen gehaeven inde begonnen, of verwandelt of verganghen of wi sy totter reformacie quaemen. Bij kans het alik leste deel rolt daarover.

.....

22 Jos. Habets bezat een band, bestaande uit twee delen, die zich thans in de Bourgondische Bibliotheek van de Koninklijke Bibliotheek van Brussel bevindt. Het eerste deel is een rijk geïllustreerde incunabel *Die alder excellenste cronyke van Brabant*. Dit exemplaar werd door Petrus Treckpoel van aantekeningen voorzien. Het tweede deel bevat de *Chronijk der landen van Overmaas*, een handgeschreven kroniek die Treckpoel te Bilzen vóór 1509 samenstelde.

23 Van 1474 tot 1475 belegerde Karel de Stoute de Duitse stad Neuss, gelegen in het keurvorstendom Keulen binnen het Heilige Roomse Rijk, omdat hij zijn invloed in het Rijnland wilde uitbreiden. De stad verdedigde zich met de steun van keizer Frederik III. Ondanks de langdurige belegering slaagde Karel er niet in Neuss te veroveren. Uiteindelijk moest hij het beleg opgeven vanwege de overmacht van het ontzettingsleger van Frederik III.

3° Van de onweders, van de goede en kwade jaren, van de ziekheden die de menschen plaagden, enz.

4° Verschillige kleindere gebeurtenissen, (bij zonder die in Beick gebeurt zijn,) als 't bouwen van bruggen, en kerken, 't afsterven van den eenen of den anderen, 't afbranden van schuren en huisen, enz. enz.

Over den schrijfwang zal ik u zelf laten oordeelen: eene eigenaardigheid

..... [p4]

die ik niet onopgemerkt kan laten, is, dat hij schrikkelik woordenrijk is en bekans geen woord zult ge vinden, of het heeft er één en somtijds vier of vijf synoniemen achter. Luistert:

In den selfden jaer (MCCCC inde) LXVIII due quam der Coninck van Vrancryck inde hertoch Karle (de Stoute) voer die edele staet van Ludich,²⁴ inde sach die edele gloriose, herlicke staet also erbermelick inde jemerlick destrueren inde te schande maken als je kersten staet te schande mocht gemaekt werden inde sy wonnen die staet van Ludick inde quamen daer in omtrent alre Heyligen avent. Men sacht dat die staet verraden waert van bynnen. Inde als sy daer in quamen inde die staet gewonnen hadden myt storme inde myt honnen geschuet, so geberden sy wonderlicke in die staet, nyet als kersten luyden mer als heyden inde Zarazynen. Want sy en sparden Got noch syne moder, noch Kyrcke noch Kluyse, noch closter noch Kyrckhoff; inde sy mackten die edele inde kostelicke, schoene staet al so jemerlick te schande, inde sy destruerden also barmelicke als ye staet in der Korstenheyt geschant inde vernylt mocht werden. Want sy

..... [p5]

sy schanden die heylige Kyrcke, men sloch prister aen den elter doet, die noch inder myssen stonden, sy noemen den prister die kellicken uytten handen, er dat bloet Gotz daer uyt genuet waes, inde storden inde gotten dat op die eltere, en lyeppen myt die kellicken ewech. Sy noemen die corporalen den prister vanden elter en schodden

.....

24 In de 15e eeuw breidden de Bourgondische hertogen hun macht steeds verder uit. Het prinsbisdom Luik, dat zijn zelfstandigheid en privileges wilde behouden, vond in Lodewijk XI, de Franse koning, een bondgenoot om de groeiende macht van Bourgondië tegen te gaan.

In 1467 versloeg Karel de Stoute de opstandige Luikenaars tijdens de Slag bij Brustem. Als gevolg daarvan verloor Luik een groot deel van zijn politieke vrijheden. Toen in 1468 opnieuw een opstand uitbrak, veroverde Karel de Stoute de stad Luik. Ditmaal liet hij de stad verwoesten en een groot deel van haar bevolking afslachten.

In 1477 sneuvelde Karel de Stoute, waarna zijn dochter Maria van Bourgondië het Bourgondische rijk erfde. Onder haar bewind werden enkele Luikse rechten en vrijheden hersteld.

dat heylighe Sacrament opten eltter, inde mackden boersdueck daeraff, sy brocken die Heyldoms schapper op, inde noemen die syborie en woerden dat heyldom doer uyt op die erde. Den wonder ende dat overvloedig grot bermelick jamer dat doer geschiede Gode, te vorste inde der heylicher Kyrcke, dat en is nyet uyt te spreken noch te schryffen.

Sy violerden inde schanden die heilige Kyrcke, inde die kloster al so jemerlick dat syt doeruyt al so nauwe ewech noemen inde rouffden, dat daer nyt in en bleyff noch kellick, noch boeck, noch kassel, noch alff. Sy deden die clocken aff en vorden sy myt hoen ewech, men en lyet daer nyet in die kyrcke noch luchtter, noch bylden, noch lacken, noch belden; men nampt al so nauwe, wat

..... [p6]

sy kregghen konden, dat sy den pristeren nyet eynen pselter en hedden gelaeten, daer sy hoen getijden uyt gelesen hedden. Sy leyfden alte onredelicke mytten orlomenten der heiliger Kyrcke; sy deden die orlomenten der heiliger Kyrcken aen, alffven inde kasselen en des gelicke en vermompden hoen daermyt, inde gynghen daermyt danssen, dat ichs eyndeys²⁵ sach dat dit also geschiede. Inde dit waes byllick eyn alte groet ontfarmelick jamer der heiliger Kyrcke. Inde hyr oem so mach ich woel schryffen inde seggen, dat sy nyet en deden noch en leyffden als Korsten mynsschen, mer als duvelen inde verwoede Turcken en Heyden. Als sy Gode inde der heylicher Kyrcke desen smoet inde spyt gedaen hadden, so en waest noch nyet genoch. Sy en sparden Kyrck, noch Kyrckhoff; sy sloegent all doet, noch kyndebeyt, noch heydenschap, sy schandent al te mael daer sy quamen. Sy en hadden gheyn ontfarmherticheyt in hoen lyff; sy worpent al in die Masse, jonck inde alt, cleyn en groet, geystelick en wertlick, pappen en clercken. Sy en hadden gheyn ontfarmherticheyt over nyemant, mer wat sy betroeden dat most die kelle aff hebben off in die Masse. Sy warppen alde luyden die bleynt en deuff waeren in die Masse, vroukens myt suyckende kynderen,²⁶

..... [p7]

Nu wat anders, en dit is getrokken uit de kantteekeningen door onzen schrijver bij de Cronike van Brabant gevoegd.

.....

25 Sic 'eynsdeys'.

26 Zei: J. Habets, Chronijk der landen van Overmaas en der aangrenzende gewesten door eenen inwoner van Beek bij Maastricht (1275-1507). In: Publications de la Société Historique et Archéologique dans le duché de Limbourg, 7 (1870), p. 27-28.

Mortbrant tot Beick.²⁷ Inden joer ons lyeffs Heren M.CCCC inde LXXVJ, so geschach eyn ser wonderlicke mortbrant te Beick, inden lande van Valkenborch; inde dat in diessen manyeren. Doer wonden eyn paer erms volcks, inde doerbey quam eyn cleyn, jonck, suverlick mechtgen, myt naemen geheyttē Styncken; inde gynck byster achter straetten, inde also dat het scheyn, hadde heet gerne eynen dynst gehaet oem syn broetgen te wennen. Also slocht diesse arme vrouwe vurs. oem Gotz wyllen aen, inde naempt by hoer in te woenen.

Terstont daernoe nyet langhe inden oustmont, als dat hart koeren in waes, oemtrent IX uyren vuer myddedaghe, so gynck aen eyn schuyre vol korns aller neyst neyffven hoen op die eyn syde, doer dat boesse keynt wonde, inde verbrande te gronde al kael aff myt mer huysynghen.

Terstont hyr noe over twe off dry daghen so gynck wederoem, oemtrent X uyren vuer myddedaghe, regt teghen hoem over die stratte, eyn schoen nuwe schuyre aen, vol rogge inde terwe, inde verbrande al kael inden gront aff. Doer waert grotten arbeyt gedoen vanden naegebuyren myt lesschen inde watter te draghen; inde doer lieppe dit onsalyghe mechtgen mytten anderen gueden vrouwen inde mechtē inde droeghe off halde also vromelicke watter narder, so hertelicke inde getrouwelicken, myt grotten arbeyt inde vlytte, als eyngch ander onder den houppe. Want ich dee dit hyr heet geschreyffven, sach dit myt mynen oughen.²⁸

..... [p8]

Dan vertelt onze schrijver voordr hoe nog menig ander huis afbrande, hoe het eigen huis van Styncken's baas, alsook het nieuw en geleend huis, waar ze na die ramp introkken, aangingen en vernielt worden, hoe de dorpelingen met eenen ijsseliken schrik bevangen waren, en "vasden en noetmyssen deden, processy gingen, bedevart gingen" enz.²⁹

Nu:

Terstont hyr noe nyet langhe so gynge ouch dat huys aen, dat der pastoer vurs. hoen in so grotter truwen geleynt hadde, inde verbrande al kael te gronde aff.

.....

27 Vertaling (Diets = Middelnederlands): Verwoestende brand in Beek.

28 Zei: J. Habets, Kanttekeningen op die Excellenste Chronyck van Brabant, Hollant, Selant, Vlanderen etc. door denzelfden schrijver. In: Publications de la Société Historique et Archéologique dans le duché de Limbourg, 7 (1870), p. 212.

29 Zei: J. Habets, Chronijk der landen van Overmaas en der aangrenzende gewesten door eenen inwoner van Beek bij Maastricht (1275-1507). In: Publications de la Société Historique et Archéologique dans le duché de Limbourg, 7 (1870), p. 299.

Inde als dit nu geleyt waes, inde sy opter straette by eyn soetten inde raesden (rusteden) sych, so geheyncte Got almechtig, dat dit boesse keynt of³⁰ mechtgen vurs. quam te sytten neyffven eynden gueden huysmaen, inde dee waert ruyckende inde sprack hart uyt inde sacht alsus: "Mych duncket dattet hyr al swevelachtich³¹ ruycket." Inde myt denen worden so waert dat boese mynssche ser ontdoen int angesychtte, inde stonde mytten selven hastelicken op inde meynde ewech van doer te goen. Due greyp der huysmaen vurs. dit bosse mynssche mytten sorget, en toeghe sy wederoem nyeder. Inde het waes die aventuyre, dat hoem der dyeffsack in die hant quam, doer sy alle die qereytschappen van puylver, swegel in hadde oem wecken te maken, inde ouch gemacktede wycken, oem noch mer quaetz te doen.

Als dit dat volck sach, so waes doer groet rumour. Wonder waest, dat sy dat boesse mynssche nyet myt tanden en schorden. Doch sy waert gevanghen, inde tot Valkenborgh op gevoert; inde doer saet sy eyne wyle tydz...³²

.....

30 Sic: 'off'.

31 Sic 'Swevelafftig'.

32 Zei: J. Habets, Kanttekeningen op die Excellenste Chronyck van Brabant, Hollant, Selant, Vlanderen etc. door denzelfden schrijver. In: Publications de la Société Historique et Archéologique dans le duché de Limbourg, 7 (1870), p. 214-215.

Briefbeschrijving

Verzender	Cuppens, August
Verzender	Lenaerts, Leonard Willem Jakob
Verzender	Van De Putte, Rykhart
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	[02/03/1885]
Verzendingsplaats	Luik
Annotatie	Datum gereconstrueerd op basis van de brieftekst: morgen gaan we naar het museum van de stad, en brief nr.7472: We gaan op 03/03/1885 naar de snuifdozen gaan kijken in het museum van de stad: de brief is geschreven op 02/03/1885 ; adressaat en plaats gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens.
Annotatie	Datum gereconstrueerd op basis van de brieftekst: morgen gaan we naar het museum van de stad, en brief nr.7472: We gaan op 03/03/1885 naar de snuifdozen gaan kijken in het museum van de stad: de brief is geschreven op 02/03/1885 ; adressaat en plaats gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens.

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	1 dubbel vel, 210 mm x 135 mm papier, wit papiersoort: 4 zijden beschreven, inkt
Staat	volledig
Vormelijke bijzonderheden	brief in handschrift van August Cuppens bijlage 1 ontbreekt: het betreft een krantenartikel met een positieve bespreking van 't Daghet in den Oosten: Een schoolmeester, 't Daghet in den Oosten. In: De Onafhankelijke der provincie Limburg: (1 maart 1885) bijlage 2: artikel van Lenaerts voor 't Daghet in den Oosten: Bespreking van De chronijk der landen van Overmaas en aangrenzende Gewesten (nr. Aanw. 533, map 14, 9)

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	7473
Bibliotheekrecord	https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.13856
IIIF-manifest	https://go.wander.be/iiif/bibliotheek-brugge/82e095e9fcc90e9e216f6642c5fba11acae512/manifest

Inhoud

Incipit	We zijn al dik gaan uitzien naar 't pakske
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	[02/03/1885], Luik, August Cuppens, Leonard Willem Jacob Lenaerts en Rykhart Van De Putte aan [Guido Gezelle]
-------	---

Editeur	Miet Hubrechts; Marc Carlier (research); Peter De Baets (research); Universiteit Antwerpen
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2026
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.
Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editor(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
